

Міністерство освіти та науки України
Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола

Циклова комісія журналістики

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

Особливості оформлення видань художньої літератури видавництва «АССА»

Виконала: студентка 4 курсу,
групи В-41
спеціальності 061 «Журналістика»
Хороленко О. О.
Науковий керівник: Фінклер Ю. Е.
Рецензент: Капітан В. С.

Оцінка _____

Тернопіль – 2023

АНОТАЦІЯ

Хороленко О. О. Особливості оформлення видань художньої літератури видавництва «АССА». Рукопис.

Дипломна робота на здобуття кваліфікації фахового молодшого бакалавра зі спеціальності 061 «Журналістика» (ОП «Видавнича справа та редагування»). Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола. Тернопіль, 2023. 51 с.

Роботу присвячено дослідженню розвитку сучасного ілюстративного оформлення української художньої книги видавництва «АССА». В теоретичному розділі розкриваються основи оформлення книги, проводиться аналіз історії книжкової ілюстрації, розглядаються основні обов'язки відповідальних осіб. В практичному розділі здійснено аналіз основних особливостей ілюстрування у видавництві «АССА», стилю роботи художнього редактора О. Панченка. Також подано аналіз елементів оформлення книг серії «Час фентезі» та результати опитування читачів. За результатами роботи зроблено висновки та пропозиції стосовно оформлення, ілюстрування книг видавництва «АССА».

Ключові слова: *видавництво «АССА», художній редактор, художнє оформлення, ілюстрування, ілюстрація, елементи оформлення.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 Теоретичні аспекти ілюстрування художньої літератури	6
1.1 Загальні відомості про елементи оформлення видань	6
1.2 Розвиток ілюстрування художніх видань	11
1.3 Робота художнього та технічного редакторів над оформленням видання. ..	16
РОЗДІЛ 2 Емпіричне дослідження ролі елементів оформлення у виданні	21
2.1 Особливості ілюстрування видань у видавництві «АССА»	21
2.2 Аналіз оформлення серії «Час фентезі»	26
1.3 Дослідження впливу оформлення видання на читача	36
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасна книга невідривно існує поруч з художнім та технічним оформленням. Сьогодні ілюстрація, як елемент оформлення, має місце чи не у всіх сферах життєдіяльності людини. Це перший аспект на який потенційний читач звертає увагу перед придбанням видання. Оформлення стає своєрідним «маркером» видавництва, першою сходинкою до впізнаваності, популярності, виникнення довіри. У художньому виданні це, перш за все, елемент вираження внутрішнього світу твору а також якісне доповнення та інформування. Через постійне зіткнення читача з новим у сучасного художнього редактора постає завдання — створити оптимальне оформлення видання, яке максимально надовго зосередить читацьку увагу на собі, буде унікальним, естетичним та водночас не сильно відходитиме від рамок канону книги.

Мета дослідження. Виявити особливості оформлення творів видавництва «АССА». Це передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) виокремити основні елементи оформлення видань;
- 2) розглянути історію оформлення книги;
- 3) виявити аспекти роботи редактора над оформленням художнього видання;
- 4) проаналізувати особливості оформлення художньої книги у видавництві «АССА»;
- 5) простежити як оформлення впливає на читача;

Об'єкт дослідження: видання художньої літератури.

Предмет аналізу: елементи ілюстративного оформлення видань художньої літератури.

Джерельна база дослідження: видання видавництва «АССА»

Методи і прийоми дослідження: порівняльний метод, зіставний метод, описовий метод, системний аналіз, опитування.

Методологічна і теоретична основа роботи. Теоретико-методологічну основу роботи складають праці вітчизняних та зарубіжних науковців а також

державні стандарти України. У дипломній роботі ми спиралися на матеріали з теми теорії використання та класифікації ілюстрацій від таких науковців: Андрющенко Т. Ю., Лесюк О. В., Пушкар О. І., Тимошик М. С. та Шевченко В. Е. Також базові та фундаментальні поняття мистецтва графічного дизайну ми віднайшли у працях Білецького П. О. Історичні дані та свідчення використовуємо, спираючись на роботи Вітней Г., Сьюзан Д. та Яллін Г.

Теоретичне значення або наукова новизна одержаних результатів. Аналіз художнього оформлення видань доводить, що попри значні історичні розвиток та зміну книжкової ілюстрації вона продовжує покращуватись та залишається потрібною для читача. Також зв'язок із текстом твору повинен бути першочерговим завданням для видавців, котрі створюють оформлення. У роботі вперше розглянуто стиль оформлення книг видавництва «АССА», основні аспекти роботи головного художнього редактора. Конкретизовано ставлення читача до ілюстрації, його ставлення до оформлення та позицію що до ілюстрування.

Структура роботи. Дипломний бакалаврський проєкт містить вступ, 2 розділи (1-ший: 15 ст. та 2-гий: 25 ст.), висновки, список використаних джерел, додатки.

РОЗДІЛ 1 Теоретичні аспекти ілюстрування художньої літератури

1.1 Загальні відомості про елементи оформлення видань

Видання спершу привертає увагу читача саме творчою складовою. Зміст книги розкривається уже в процесі читання, тож просування, привабливість, унікальність залежать від вигляду книги. Якщо раніше якість матеріалів відігравала не останню роль у продажах видання, то з моменту популяризації електронної книги провідне місце займає ілюстрація.

Зовнішньому та внутрішньому оформленню сьогодні приділяють особливу увагу на етапі розробки, адже це передбачає як вирішення питань пов'язаних із зручністю користування, так і естетичну й маркетингову сторону. Також це сприяє тому, щоб образ чи певний елемент книги залишався у пам'яті читача, адже візуальна інформація запам'ятовується читачем на 72%, через певний період згадується 20% від побаченого [34, с. 6].

Зв'язок, гармонійність, співмірність змісту й оформлення, відіграють значну роль у формуванні якісного видання, кожне з яких створюється за усталеною часом закономірністю з однотипних елементів, функцій, параметрів. Проте, сплановані за одним із класичних зразків видання, не втрачають своєї унікальності та оригінальності й сьогодні дивують читача новими ідейними вираженнями та рішеннями. Оформлення може зробити твір моментом уподібнення та повторення, а може вирізнити з-поміж інших, доповнити, розкрити. Все залежить від вправності відповідальних осіб, від підібраних елементів оформлення та від сприйняття читача.

Оформлення видання — це мистецтво об'єднання змісту, стилю, формату, дизайну та послідовності різних компонентів і елементів книги в цілісну одиницю [19, с. 1]. Основою системи оформлення є композиційна побудова видання, адже вона являє собою взаєморозташування складників видання: текстів та зображальних елементів підпорядкованих єдиному концептуальному задуму.

Елемент оформлення — одна з складових частин зовнішньої форми періодичного видання, якій властива певна функція при передаванні змісту і

має власне призначення та ряд специфічних ознак, які дозволяють виділити даний елемент з усієї системи оформлення [3, с. 1].

Книга складається з таких елементів як:

обкладинка — зовнішнє покриття книжково-журнальних видань з одного цілісного аркуша цупкого паперу, яке з'єднується з блоком без форзаців та приклеюється до корінця блока або прошивається разом з аркушами [11, с. 4]. Вважаємо, що сьогодні роль її основної функції зміщається від захисної до маркетингової. І хоч з початку свого існування паперове кріплення використовувалося лише для кращого збереження, згодом обкладинка стала моментом натхнення, а сьогодні й ринковим елементом. У звичному для нас вигляді паперова обкладинка починає існування із початку XIX ст [31, с. 1].

Палітурка — зовнішнє покриття книжки, виготовлене окремо від книжкового блоку з картонних боковин (кришок), обклеєних покривним палітурним матеріалом, та корінцевої частини, в яке вставляється книжковий блок; з'єднується з блоком за допомогою форзаців [20, с. 63]. За переліком функцій палітурка не відрізняється від обкладинки, проте більш вдало реалізує певні з них. Захист, збереження та прибуток в цьому випадку будуть кращими у книги з палітуркою. Історично, палітурка — значно старший від обкладинки елемент, адже існує ще з I ст. н. е. [10, с. 1].

Ці два елементи — одні з основних у художньому оформленні видання. Без них сучасна книга не може існувати. З появою електронної версії книги, коли захист та оправа начебто втрачають значення — обкладинка (палітурка) не зникає, а лише продовжує свій розвиток.

Суперобкладинка — додаткова обкладинка з клапанами (внутрішніми згинами), що прикриває палітурку або ж обкладинку без з'єднання з нею [14, с. 8]. Їх створювали лише для захисту палітурок під час транспортування, на моменти продажу. Така суперобкладинка мала вигляд частини темного цупкого паперу без малюнків і текстів [37, с. 1]. Поява суперобкладинок зафіксована у першій половині XIX ст. Найбільшу популярність даний елемент отримав на початку XX ст. тоді суперобкладинку почали розглядати як майже

обов'язковий структурний елемент зовнішнього оформлення книги [37, с. 1]. На жаль, у радянському книговидавництві в 1920-х рр. вони майже не використовувались. Тому популярність суперобкладинки в Україні лише починає набирати обертів, на відміну від зарубіжжя. Даний елемент є особливо важливим в художньому оформленні, адже щоб зробити видання яскравим достатньо додати таку обгортку, а палітурку чи обкладинку в цьому разі можна виконати у стриманих, більш класичних тонах. Така практика неймовірно популярна у японському книговидавництві.

Суперобкладинку іноді замінюють манжеткою — обгортка, паперова смужка (стрічка) зі склеєними кінцями, які закривають лише частину палітурки або обкладинки [11, с. 1].

Футляр (шубер) — картонна чи пластмасова коробка спеціальної форми для зберігання видання [11, с. 8]. Може бути додатковим декоративно-графічним засобом оформлення книги або елементом, який об'єднує групу видань, серію. Найбільш зручна — напіввідкрита форма [24, с. 66].

Форзац (нахзац) — зігнутий аркуш щільного паперу або два аркуші, скріплені тканинною смужкою із зошитами блока книги; Скріплює книжковий блок із палітуркою, робить з'єднання кращим та надійнішим [43, с. 1]. Для сучасної книги форзац починає виступати як ще один елемент художнього оформлення. В художній літературі на його сторінки додають ілюстрації карт, списки імен персонажів або ж поміщають на аркуш символи, образи, які розкривають зміст. До того ж мінімальний добір кольору для листків форзаца може до непізнаваності змінити книгу.

Титульний лист— одна чи кілька перших сторінок видання у формі книжкового блоку (кодексу) з наведенням основних вихідних відомостей [40, с. 1]. Хоча даний елемент в основі містить більш інформаційний та практичний характер, у сьогоdnішніх реаліях титул також має естетичне значення. Від перших сторінок книга впливає на читача. Варіації шрифту, композиції, художніх елементів створюють візуальне враження читача, а це визначає загальну оцінку, очікування та ставлення до видання.

Фронтиспис — ілюстрація, найчастіше — портрет автора, на лівій сторінці першого розвороту [44, с. 1].

Шмуцтитул — паперовий аркуш, який поміщають на початку видання (перед титулом) або перед її частинами чи розділами, на ньому розміщують заголовок, ілюстрацію [4, с. 1].

Заставка — композиція-орнамент або ілюстрація, що відкриває певний розділ тексту. Також ідентичним за функціональністю елементом є кінцівка, яка завершує розділ, книгу. Можуть бути як змінні, так і постійні [12, с. 1].

Ініціал — літера, що розпочинає текст твору, розділу, створена художником [12, с. 1].

Також в українську практику сучасної книги повертаються забуті, або ж не поширені у радянському книговидавництві елементи, такі як:

фарбований зріз видання — даний елемент від естетичної та художньої функції може перейти до елементу приховування дешевої книги, що часто трапляється на книговидавничому ринку: неякісний, неоднорідний папір у виданні можна приховати, пофарбувавши зріз, але даний хід обійдеться видавцю зайвими витратами. Якщо ж із особливою ретельністю віднестись до оформлення зрізу, то він може стати візитною карткою видавця, особливою рисою, яка гарантовано приверне увагу. Прикладом може стати англійське видавництво «Fairylot», чиї вишукані фарбовані зрізи читач явно впізнає.

Металеві кутики палітурки — західна практика, що використовується для довшого збереження зовнішнього вигляду видання. Художній характер містить через неймовірні візерунки та графіку для металу.

Невід’ємною складовою оформлення видань є ілюстрації — зображення, які розміщені у творі з певною ідеєю, метою. Ілюстрація в широкому сенсі — пояснення словесної інформації наочними прикладами, кресленнями і зображеннями, а в більш вузькому — галузь мистецтва, пов’язана з образотворчим тлумаченням літературних текстів [34, с. 6].

Види ілюстрацій за класифікацією О. Пушкар визначаються через:

- значення і місце у книзі;
- зв'язок з художніми особливостями літературного тексту;
- техніку виконання і поліграфічного відтворення;
- цільову функцію;
- графічний спосіб зображення;
- колір [34, с. 10].

Серед функцій ілюстрацій найважливіші — інформаційна, емоційно-психологічна, естетична [34, с. 8].

Розподіл на зовнішні та внутрішні елементи: До внутрішніх елементів оформлення видання відносять: ілюстрації та декоративні елементи. До зовнішніх: обкладинку або палітурку, форзац, суперобкладинку, футляр, манжетку. У міру розвитку мистецтва оформлення книги функціональний елемент підсилював власну декоративність (наприклад, шрифт), для сучасного видання така видозміна стає звичною рисою. Стиль шрифту сьогодні стає основою художнього вираження для тексту, тож можемо вважати його доповнювальною частиною внутрішнього та зовнішнього оформлення. Шрифтові та зображальні елементи сприймаються читачем цілісно, взаємодоповнююче.

Елементи оформлення вступають у певні зв'язки між собою, що впорядковує матеріал і надає цілісності виданню [38, с. 1]. У процесі створення цілісного проєкту оформлення видання редактор, звісно, не використовує усі елементи. Вибір, в основному, залежить від змісту книги й умов її функціонування. Кожен елемент може значно видозмінювати свої властивості та функції в залежності від інших елементів, виду та змісту, загального концепту оформлення, композиції. Так титул із інформаційного, може перейти в більш естетичний та менш зручний, а обкладинку, замість дорого оформити, можуть створити більш захисною та практичною.

Шевченко В. виділяє такі правила сприйняття правильно побудованого композиційного видання:

- розчленування;
- різноманітність;
- пропорційність;
- групування;
- шляхетність;
- єдність [46, с. 2].

У Німеччині Stiftung Buchkunst відповідає за конкурс «Найкрасивіші німецькі книги». Видання оцінює експертне журі. Нижче наведено основні критерії відбору найкраще оформленої книги:

- чи відповідає концепція дизайну характеру книги та чи її компонент реалізований?
- чи привертає увагу з першого погляду?
- чи подобається візуально?
- чи враховано типографічні деталі (послідовний набір тексту, достатній інтерліньяж, правильний інтервал)?
- чи зрозумілі зміст та допоміжний апарат?
- чи відповідає обкладинка та її дизайн призначенню книги; чи співмірна із текстом, інтегрована в концепцію твору?
- чи правильно підібрано типи паперу відповідно до їхнього призначення?
- чи текст та надрукований рівно та чисто?
- чи добре відкривається книга, чи правильний напрямок руху книжкового блоку та форзаца?
- чи матеріал обкладинки відповідає призначенню книги, її формату та вазі [8, с. 1]?

1.2 Розвиток ілюстрування художніх видань

Ілюстрація сьогодні залишається невід'ємною складовою оформлення видання, як основний елемент його виразності, відображення змісту та суті. В

історії вона проходить шлях від привілейованого та майже недоступного звичайній людині елементу до популярного та масового. Ілюстрація стає відображенням традиції книги та водночас елементом новаторства, маркетинговим рішенням, основою для дискусій. І хоч книгу традиційно розуміють як надрукований текст, елементи оформлення мають ефект, який не можна недооцінювати, адже саме вони можуть зробити видання особливим, унікальним, незвичним.

Проаналізувавши історію розвитку книжкової ілюстрації, можемо з'ясувати, що вона залежала від епохи, суспільства та зовнішніх чинників, розвивалася паралельно до мистецьких стилів. Момент ілюстрації, як самостійного та непостійного елементу спостерігається вже від початку ХІХ ст. Відтоді вона не так чітко співвідноситься із усталеними стилями, адже її розвиток починає залежати від суспільства. Ми виділили такі основні, найзначніші періоди становлення даного елементу оформлення:

- первісна ілюстрація;
- антична ілюстрація;
- середньовічна;
- ілюстрація в античному стилі (ренесанс);
- ілюстрація бароко;
- класична ілюстрація;
- ілюстрація ХІХ ст.;
- повоєнна;
- високоякісна;
- сучасна цифрова;

Найдавніші приклади ілюстрацій збереглися до сьогодні — це артефакти палеоліту (приблизно 40 000 р. до н. е.), розкопані на місцях кочових мисливських поселень, а також настінні малюнки у печерах [41, с. 10]. Відомо, що ілюстрації починають власне існування ще задовго до виникнення самого

письма, фігурують як перші писемні згадки, символи, споконвічно є можливістю передачі інформації. Дана функція залишається в них і сьогодні.

Що до епохи ранніх цивілізацій: ілюстрації зустрічалися в літературі та монументальній архітектурі. Важливий елемент тогочасної культури — книги мертвих: збірки релігійних текстів із зображеннями [15, с. 1]. Художні мініатюри у даних книгах єгипетського походження вважаються найдавнішими прикладами книжкового художнього оформлення. Також неймовірно цінними для історії є римські пергаментні книги [41, с. 11].

У добу Середньовіччя відбувається період стагнації: західна книга та мистецтво найближчі роки будуть окреслені та стримані християнським канонем. У 800 р. н. е. утворюється нова течія мистецтва — «каролінзьке». Характерні риси: суміш елементів мистецтва Візантії та Британських островів. Книги оформлюють розкішно, але суворо, спостерігається впевненість у зображеннях людської фігури [9, с. 1]. У період 1200-х років дорогі та художньо оформлені книги, як предмет розкоші починають, окрім Церкви, купувати та замовляти урядовці, вельможі, купці. У середині XIV ст. попит на книгу критично спадає через Епідемію Чорної чуми. Та це не завадило виданням відновити свою популярність пізніше. Наприкінці XIV ст. відбувається розквіт мистецтва ілюмінованої (ілюстрованої) книги [36, с. 1].

Епоха Відродження: найважливішим моментом, звісно, стало відкриття механічного процесу друку Й. Гутенбергом, це призвело до того, що із 1452 р. книга стала доступнішою. Також з'явилася можливість кращого розповсюдження. На зміну рукописній ілюстрації приходить гравюра. Початок XVIII ст.: у літературі орієнтуються на відображення соціальних питань. В цю епоху спостерігається кардинальна розбіжність стилів оформлення книги у різних країнах. Уся Європа не йде за віяннями моди одночасно, натомість формуються різні культурні центри, що трактують стиль книги по-своєму. Наприклад, німецька, французька та англійська книгаїстотно різнилися між собою.

Розвиток ілюстративного оформлення не оминув й вітчизняні території. Започатковане Іваном Федоровим, «друкарем книг, перед тим не бачених», українське мистецтво книги розвивалося у Львові та інших містах Галичини, але з першої половини XVII ст. його найважливішим осередком стає Київ. Крім титульних аркушів, заставок, кінцівок, зображень євангелістів, в українських книжках стає дедалі більше ілюстрацій [47, с. 14].

У XVIII–XIX ст. більшість книг друкувалося без палітурки; і тільки власник книги міг замовити її по своєму бажанню. На палітурках того часу поряд з ім'ям автора і назвою книги часто зазначали ініціали власника. Обкладинка більше говорила про смаки і стан останнього, ніж про саму книгу [6, с. 19].

Індустріалізація в першій чверті XIX ст. принесла зміни в книготоргівлю: пріоритет на прибуток призводить до недооцінки якості та дизайну. Видання відносять до речей матеріальних. Із покращенням технологій друку книга починає популяризуватися у суспільстві. Завдяки її доступності у 1970-х роках зріс попит на журнали, газети, відповідно, й на ілюстрацію. Активно розвивалося мистецтво дерев'яної гравюри. Європейська гравюра, вирізнялася високою майстерністю, точністю та якістю [16, с. 1]. Популярно було розміщувати таке тиснення на титулі книги, журналу. Стиль гравюрного оформлення міцно закріпиться у XX ст., коли попит на книгу зросте.

В другій половині XIX ст. відбувається поява хромолітографії — техніки кольорового друку за допомогою дерев'яних блоків [41, с. 15]. Ілюстрація стає основою успіху видання, ім'я художника — своєрідним «брендом», показником престижу. Видавці конкурують за цінну ілюстрацію, просувають та популяризують художника майже на рівні з автором [41, с. 15].

Зростання популярності та стрімкий розвиток ілюстративного оформлення відбувається на початку XX ст. Тоді ж виникає й термін художнього редагування. Кульмінацією в оформленні видань стала Міжнародна виставка мистецтва книги в Лейпцигу 1927 р. У 1929 р. в

Німеччині почали вручати премії за найкрасивіші книги року. Це призвело до підвищення якості книг.

Та у контексті тогочасних історичних подій розвиток мистецтва оформлення різко піде на спад через світові війни та економічну кризу. Пріоритети у кожній державі змістилися. В книгах того часу зустрічалися прості форми оформлення, з обмеженим використанням кольорів та оздоблення, адже на дороге оформлення буквально не вистачало ресурсів. У деяких країнах, наприклад, у США в цей період також виникли обмеження на використання матеріалів, таких як папір та шкіра [1, с. 1].

У період Другої світової війни оформлення книг також занепадало через військові потреби, але водночас для видань використовувалися більш складні техніки та дизайн. У міжвоєнні роки варто звернути увагу саме на американський тип ілюстрації, адже у ньому відбулася низка стильових змін. Тенденції ілюстрації почали перехід від реалізму до стилізації, але останній жанр остаточно не зникає, зберігається в роботах тогочасних ілюстраторів. У 1929 р. через економічну ситуацію виробництво книг скоротилося, відповідно, й фінансування та якість видань стрімко впали. Видавничий ринок переживає падіння. У середині XX ст. популярною стає реклама, це вплинуло на ілюстрацію, адже вона стає її провідним елементом.

Наприкінці 1950-х фотографія починає замінювати ілюстрацію. У другій половині XX ст. мистецька течія зазнає змін, відповідно, це змінює стиль та характер оформлення. Популярність набирають стиль модерн, сецесіон, графіка, у книжковій сфері окремо виникає термін фентезі-ілюстрація. Активно розвивається поняття авторського стилю: ілюстратори прагнуть вирізнитися, запам'ятатися читачеві через особливості індивідуального стилю. Також відбувається відокремлення графічного дизайну, від художнього.

Друга половина XX ст. вирізняється роками нових творчих пошуків для ілюстрації. «Нова ілюстрація» зазнала впливу панк-рок субкультури. У ній провідне місце починають займати елементи метафори, символізму, натяків. Також ілюстрації починають активно висвітлювати політичні та суспільні

проблеми. 90-ті роки — період переплетення старих методів із новими. Поруч із класичними способами створення ілюстративного оформлення все чіткіше виділяється новий «цифровий метод». На цифрову ілюстрацію є попит, популярність «стокових» зображень стрімко зростає, а можливість економити час приваблює все більше ілюстраторів. У 1978 р. комп'ютерну графіку називали «засобом від невідомої хвороби». Зараз її розглядають як «засіб від усіх відомих хвороб», яка забезпечує потужний взаємозв'язок між людиною і комп'ютером, змушуючи комп'ютер говорити з людиною мовою зображень. Минуло кілька років, поки комп'ютерна графіка стала основним засобом зв'язку між людиною і комп'ютером, постійно розширюють сфери свого застосування [41, с. 20].

У другому десятилітті ХХІ ст. ілюстрація втратила свою унікальність та дорогоцінність, у порівнянні із давньою епохою, сьогодні вона існує як вседоступний, різнобарвний вид мистецтва. Цифрова епоха принесла нові виклики та можливості для книжкового дизайну, адже електронні книги та інші цифрові формати дозволяють використовувати інтерактивні та мультимедійні елементи. Ілюстрація чудово реалізується як самостійний та доповнювальний елемент оформлення. Та попри усі зміни вона, як і раніше, прагне передати емоції, почуття, зміст. Сьогодні книжковий дизайн продовжує залишатися життєво важливим аспектом видавничої індустрії. Від розташування тексту і зображень, вибору шрифту і паперу до дизайну обкладинки — кожен елемент книги ретельно продумується, та прораховується фахівцем з метою створення цілісної, візуально привабливої книги. А важливість видання, як полотна для художнього вираження залишається незмінною.

1.3 Робота художнього та технічного редакторів над оформленням видання.

Художнє редагування — це процес розробки, створення та аналізу оформлення видання з художньої та поліграфічної точок зору. Технічне —

процес що об'єднує графічне та художнє у виданні. Дане редагування виконують, відповідно, художній та технічний редактори.

Терміни виникли у 20-30-ті рр. ХХ ст. Сьогодні функції цих осіб може переймати одна особа. Їх суміщують і розділяють, залежно від видавничих реалій. Термін «редагування» не зовсім доречний при виконанні даного творчого процесу, адже це більш творча, художня, а також організаційна посада. Метою редагування є трансляція повідомлень для отримання заданого соціального ефекту [35, с. 1]. Це передбачає як організацію зв'язку «автор-читач», так і контроль виконання робіт згідно з нормативними основами.

Художній редактор не створює ілюстрації та оформлення власноруч, але має досвід та розуміння у підборі тонів, барв, стилів. В цьому він кращий за художника. Фахівець враховує потребу читача, його вподобання, зміст оригіналу, на основі чого й створюватиметься видання.

Цей працівник повинен:

- вміти здійснювати редакційну обробку ілюстрацій;
- розуміти технологію підготовки графічного матеріалу;
- знати порядок укладення договорів на виконання поліграфічних і оформлювальних робіт;
- здійснювати розцінки на художньо-графічні оригінали для видавничої продукції;
- використовувати та досконало знати умовні позначення, що застосовуються в кресленнях та інших видах ілюстрацій [13, с. 1];

Що до організаційних обов'язків, то основними з них є наступні:

- робота з редакційною групою над створенням загального вигляду та стилю видання;
- співпраця з авторами, фотографами та ілюстраторами;
- розвиток і підтримка відносин із позаштатними працівниками;

- перегляд і затвердження всього візуального контенту перед публікацією, щоб переконатися, що він відповідає стандартам видання;
- слідкувати тенденціями та технологіями контенту;
- забезпечення належного зазначення авторства та джерел усіх ілюстрацій;
- забезпечення дотримання всіх правових та етичних стандартів щодо візуального контенту;

Сучасний технічний редактор досконало знає технологічний процес і вимоги до оригіналів, які передаються на поліграфічне підприємство, тому він визначає технічні характеристики всіх елементів видання [13, с. 1]. Також він робить усе можливе, щоб видання відповідало стандартам, працює із шрифтовим оформленням, звертає увагу на зручність видання, наглядає за правильністю виконання поліграфічних процесів.

Технічному редактору віддається особливе місце, коли йдеться про неілюстровані видання, якісні в технічному плані, розробку довідково-допоміжного апарату книги та рубрикацію. Що до знань та обов'язків, то він повинен знати:

- правила підготовки зображень до здавання у виробництво, коректурних відбитків до друку;
- стандарти й технічні умови за художньо-технічного оформлення видань;
- планово-облікові одиниці виміру видавничої і поліграфічної продукції,
- стандартні коректурні знаки і позначення, чинні нормативи на технічне редагування;
- технологію поліграфічного виробництва;
- економіку і організацію поліграфічного виробництва [13, с. 1].

А також вміти здійснювати:

- перегляд технічних документів на точність, ясність і узгодженість;

- співпрацю з профільними експертами;
- керування документообігом: технічні редактори можуть керувати робочим процесом технічних документів;
- використання спеціалізованого ПЗ;

Незважаючи на такі різні обов'язки, ці дві особи тісно співпрацюють. Їх об'єднує робота над виданням. Це починається із розробки проєкту майбутнього видання, вивчення тексту оригіналу. Художній редактор користується порадами технічного щодо підбору ілюстрацій, адже йому краще відомі як технічні характеристики видання, так і поліграфічна складова. Технічний, в свою чергу, може просити поради художнього у роботі над шрифтом. Трапляється, що художній редактор замовляє цікавий та вигадливий шрифт у художника.

Робота з ілюстратором: взаємодія між художнім редактором та ілюстратором має вирішальне значення при створенні високоякісного візуального контенту. Зазвичай ілюстратор отримує від художнього редактора основні вимоги та цілі проєкту. Потім художник може подати ескізи або чернетки для отримання зворотного зв'язку та внесення змін перед створенням остаточного варіанту ілюстрації. Протягом усього процесу художній редактор тісно співпрацює з ілюстратором, щоб переконатися, що ілюстрації відповідають стандартам видання та ефективно передають задумане повідомлення. Це може бути надання рекомендацій щодо стилю, кольорової гами та макета ілюстрацій, а також забезпечення належного розміру та їх розміщення у публікації.

Критерії відбору ілюстратора:

- книга, авторське бачення, цільова аудиторія мають співмірно резонувати з ілюстратором з його стилістикою, характером;
- це завжди суб'єктивний вибір редактора: ідеалу не існує;
- бути знайомим з ілюстратором;
- постійний пошук нових талантів;

Процес перекладу та ілюстрування видання відбувається паралельно. Часто ілюстратор читає книгу ще не перекладеною, щоб краще зрозуміти концепт ілюстрації. У таких випадках важливим критерієм для цієї посади буде володіння різними мовами. Зацікавленість ілюстратора книгою та його увага до деталей можуть піднести видання на зовсім інший рівень сприйняття читачем, а також подарувати нове життя вже впізнаваному тексту.

Що до випадків із перекладною книгою, то для вітчизняного видавця — момент вибору обкладинки потребує особливої уваги з декількох причин. «Вибір залежить від умов правовласника: іноді права на книжку можна придбати, лише якщо оформлення залишиться незмінним. Але якщо особливих умов немає, то вибір обкладинки залежатиме від серії книги [7, с. 1]. У цьому випадку існує 2 напрямки вибору оформлення перекладного видання:

- книгу створює видавництво, отже й обкладинку також;
- видавництво обирає між варіантами, запропонованими правовласником;

Також ми виділили основні фактори, що спричиняють зміну обкладинки для перекладної книги:

- мовні чи акцентні особливості назви, фраз, текстів, висловлень;
- читацьке сприйняття, світогляд (оригінал може бути неприйнятним);
- стиль, притаманний тій чи іншій країні;
- приналежність до серії книг;

РОЗДІЛ 2 Емпіричне дослідження ролі елементів оформлення у виданні

2.1 Особливості ілюстрування видань у видавництві «АССА»

Видавництво «АССА» (Агенція Сучасних Спеціалістів та Авторів) — харківське підприємство, засноване 3 листопада 2009 р. Фельдман Світланою (директор), Каширіною Ольгою та Жемеровою Ганною. Свою діяльність розпочало із випуску книг туристичного напрямку (путівники, карти тощо.) З 2013 р. «АССА» видає все більше художньої, навчальної, розвивальної літератури, зорієнтовується на юного читача. Щороку випускає понад 50 найменувань [32, с. 1].

Видавництво бере участь у таких вітчизняних книжкових заходах та з'їздах: «Дитячий форум» (Львів), «Зелена хвиля» (Одеса), «Книжковий арсенал» (Львів), «Форум видавців» (Київ) [32, с. 1]. Також видавці активно беруть участь у міжнародних книжкових з'їздах, серед яких: «Wrocławskie Targi Dobrych Książek», «Targi Książki w Katowicach», «Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie» (Польща), «Bologna Children's Book Fair», «Vilnius Book Fair» (Італія), «Софійський книжковий ярмарок» (Болгарія), «Франкфуртський книжковий ярмарок» (Німеччина), «The London Book Fair» (Велика Британія). «АССА» входить у топ 20 найбільших видавництв України та підтримує репутацію якісної книги, отримуючи все нові призові місця та премії [32, с. 1].

Співпрацює із ПрАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус» — підприємством поліграфічної промисловості, яке спеціалізується на виробництві високоякісної поліграфії [2 с. 1]. З 2022 р. також веде співпрацю із друкарнею «Юнісофт Україна» [2. с. 1].

Сьогодні видавництво адаптується під читача в умовах нових реалій. Це відзначилося як на оформленні книги, так і на якості створюваного продукту. Із 2022 р. видавець вводить формат електронної книги для більшості наявних видань. Також книги почали випускати у м'якій обкладинці, адже так можна швидше надрукувати наклад, легше транспортувати книгу, дешевше її

як створити, так і придбати. Сьогодні видавництво налагоджує шляхи відправлення видань у різні куточки світу, щоб книга була у кожного читача.

Видавець виокремлює такі вигідні риси у своїй діяльності:

«Наші переваги:

- видавничі ціни;
- цілодобове оформлення замовлень через сайт;
- можливість економити, купуючи товари по акції;
- безкоштовне доставлення товарів (при замовленні від 300 грн.);
- квести, конкурси, подарунки для юних читачів [32, с. 1].»

«Ми зменшуємо дистанцію між видавництвом та читачем, між автором та читачем, додаємо ігровий компонент до навчальної літератури, наші книжки звучать та оживають завдяки QR-кодам. Ми шукаємо нові моделі спілкування з читачами та нові технології роботи над книжками,» —повідомляють у видавництві [42, с. 1]. Дуже важливо, аби сучасна книга могла стати приводом до спілкування між однодумцями. Коло людей, які читають книжки, на жаль, зменшується. Ми стаємо «білими воронами». Потрібно, щоб діти відчували, що читати — це модно, круто, престижно... Є групи в різних соціальних мережах, є Вікі та Фендом, під час книжкових подій ми організовуємо зустрічі читачів з авторами, перекладачами, художниками, редакторами. Цього року (2022) ми робили великий онлайн-квест, у якому грали понад 100 читачів одночасно в 11 командах [42, с. 1].

«Видавництва мають бути готові до змін. Готові до мінливості читацьких уподобань та зміни трендів, роботи з юним поклонінням та новими платформами для популяризації книги в актуальних форматах та під сучасними обкладинками. І саме ця готовність — запорука того, що незабаром книга опиниться на одному щаблі популярності поряд із соцмережами та смартфоном, перевершить їх», — пише Ю. Орлова [30, с. 1]. Дані слова чудово характеризують мету та ціль роботи видавництва «АССА».

Структура будь-якого видавництва чи видавничого під-розділу залежить від цілого ряду чинників — програмних цілей, обсягу діяльності, ринкової кон'юнктури. Але найперше — від типу, до якого видавництво відноситься. Організаційна структура видавництва не завжди може бути стабільною, вона змінюється залежно від конкретної ситуації в самому видавництві і на книжковому ринку [39, с. 1].

Структура видавництва «АССА» найбільш схожа до структури західноєвропейського типу, адже їй характерні такі риси :

- власником видавництва є одна особа, як правило фахівець у цій галузі, що поєднує у собі функції керівника чотирьох головних напрямів діяльності.

- у структурі видавництва — чотири заступники керівника(спеціалісти-професіонали), які й очолюють ці головні напрями.

- в основі структури не назви відділів, а функції, які мають свою специфіку і які варто виокремлювати як окремі частини цільного редакційно-видавничого процесу.

- кількість штатних працівників не є чітко визначеною [29, с. 1].

Не можемо навести повний видавничий склад, але посади та імена головних і відповідальних за створення, оформлення та просування осіб знаходимо на Фейсбук-сторінці видавництва та їхньому сайті. Серед них:

- технічний редактор Роман Абдулін;
- художній редактор Олег Панченко;
- випускова редакторка Олена Шаповал;
- випускова редакторка Ірина Тумко;
- менеджерка відділу продаж Олександра Дроздова та ін.[2, с. 1].

Основні особливості видань у «АССА»:

- один формат для більшості книг: 84x108. Це стає певною міткою впізнаваності;

- яскравий, помітний логотип феї із книжковими крилами, який привертає дитячу увагу;
- однотипне оформлення книг та серій, загалом, що робить їх упізнаваними, створюється елемент колекціонування. Над усією серією, зазвичай, працюють одні і ті ж художній редактор та ілюстратор що дозволяє зробити її більш органічною та виваженою, в максимально подібній стилістиці;
- різна цінова категорія видань, можливість придбати книгу у різному форматі (тверда-м'яка обкладинка, електронний варіант);
- наявність книжкових подарунків у вигляді боксів, закладок, чашок чи значків за мотивом замовленої книги;

Видавництво також спеціалізується на виготовленні «мерчу» до художньої книги. Це закладки, подушки, чашки, календарі, футболки, значки та інші види товару. Завдяки цьому книги стають впізнаванішими, часто на сайті видавництва при замовленні однієї серії видавець у подарунок вкладає магніти, закладки чи постери із іншою, схожою за тематикою книгою, що зацікавлює читача. Також видавець іноді вводить лімітований мерч для книг.

Панченко Олег — художній редактор видавництва, котрий у сфері оформлення видань та їх ілюстрування займає вагоме місце, адже його стиль та праця неодмінно відбиватимуться на кожній обкладинці та ілюстрації. Працював над усіма обкладинками книг серії «Коти-вояки» та більшої частини книг «Час фентезі». У видавництві виконує такі ролі: художній редактор, дизайнер, художник, відповідальний за оформлення [27, с. 1].

З 1992 р. розвивається у сфері графічного дизайну та книжкового оформлення. Працював на постійній основі та співпрацював із такими фірмами та установами м. Харкова: видавництва «Лівий берег», «Одноріг», «Арт-Студія», «Торсінг», «Фоліо», «Видавничий дім «Школа», «Клуб сімейного дозвілля», «АССА» та ін. [27. с. 1]. З 1995 р. — член Харківського осередку Спілки дизайнерів України. Брав участь у виставках ХО СДУ.

Персональні виставки: 2001 р. — «Ліниві думки PRO простір та фактуру (галерея «АВЕК», м. Харків), 2016 р. — «Тіпа-графіка» («Галерея на Костюринському», м. Харків) [27. с. 1].

Проаналізувавши оформлення книг, яке подаємо у наступному розділі, можемо сформулювати основні особливості стилю О. Панченка:

- в усіх книгах переважають темні, холодні тони;
- містична, трохи готична атмосфера;
- використання фотоілюстрацій, якісна робота із фотошопом, елемент колажування;
- гармонійне поєднання фотографії та малюнку;
- часто редактор підбирає художника, іноді — створює ілюстрації власноруч;

У його роботі також прослідковуються такі моменти:

- не змінює ілюстратора книги; (Навіть якщо у серії «Варта у грі» обкладинку змінили, ілюстрації всередині залишили, і до останньої книги їх виконував попередній художник);

— враховує думку автора та ставить її у пріоритет, допускає компроміс; (Коли авторка серії «Варта у грі» вже після друку першого тиражу другого тому висунула претензії щодо зовнішнього оформлення видання та запропонувала нового ілюстратора, редактор та видавець запропонували читачу до вже виданих книг суперобкладинку від авторки. Наступні та попередні частини згодом опублікували та перевидали вже у новому оформленні та форматі);

- намагається максимально дотримуватися однієї стилістики у серійних виданнях та створює книги видавництва у схожому дизайні;

- яскраві, нетипові, креативні та сміливі рішення в оформленні;

Особливості ілюстрування видань у «АССА» наступні:

- використовуються як художньо-образні так і науково-пізнавальні види зображень, хоча перші переважають;

- напівтонові, чорно-білі ілюстрації всередині видання використовуються найчастіше;
- із місць розміщення зображення переважають ілюстрації на обкладинці, заставки, також ілюстрація може виступати фоном для тексту;
- ілюстровані форзаци для кожної книги;

Художня література видавництва — це всесвітньовідомі фентезійні серії книг, а також твори вітчизняного автора. Видання запам'ятовуються частковим стилем фотографії, коли для обкладинки використовують оригінальні фото, а не ілюстрацію від художника. Цей стиль став популярним із 1950-х рр. та є одним із найпопулярніших сьогодні. Його використання створює ефект реалізму, книга, наче оживає. Але ця практика є затратним та клопітким процесом для видавця, адже знайти ідеальну модель для фотозйомки часто важче, ніж намалювати. Наприклад, для серії «Коти-вояки» художній редактор робить фото конкретного кота, схожого на одного із головних героїв книги. Часто саме вибір моделі не сприймався фанатами: у 2009 р. під час випуску англomовного видання фан-клуб книги дійшов до протестів та масового обурення, адже кішка на фотообкладинці не була схожа на опис у книзі. Видавництво наступний тираж видало уже у новій палітурці із іншим дизайном та іншим котом [33, с. 1]. Натомість польський видавець вирішив не ризикувати та публікує книги виключно із ілюстраціями, без фото [18, с. 1]. Російські варіанти книги визнають одними із найгірших, адже видавець не звертає уваги на помилки у зовнішності намальованих персонажів та продовжує робити помилки в ілюстраціях.

2.2 Аналіз оформлення серії «Час фентезі»

Видавець уважно стежить за новими тенденціями в розвитку літератури. У 2016 р. «АССА» починає освоювати новий напрям у книжкових жанрах — художня література для підлітків. Сьогодні — це їхня візитівка, адже «АССА» вдалося зацікавити як читачів, котрі шукають бестселери міжнародного рівня, так і тих, котрі хочуть прочитати щось незвичайне та не настільки відоме.

«Якщо говорити про наше видавництво, то ми продовжимо розвивати напрям фентезі для підлітків. Схоже, що книги для young adult — стійкий тренд. Ми сподіваємося на появу в цій ніші не лише зарубіжних, але і яскравих українських авторів» — каже про ситуацію із 2021-м книговидавничим роком директорка видавництва [42, с. 1].

Художню літературу у видавництві розподіляють на дві великі серії: «Коти-вояки» та «Час фентезі», книг поза ними майже немає. 1 серпня 2016 р. була надрукована перша книга серії «Коти-вояки» — український переклад всесвітньовідомого бестселера «Warriors». 2018 р. видавництво «АССА» розпочинає видання ще однієї літературної підліткової серії — «Час фентезі». Першими книгами у якій були роман Володимира Ареньєва «Порох із драконових кісток», серія «Варта у грі» Наталії Матолінець та «Щоденники Уліса Мура» П'єрдоменіко Баккаларіо.

Обидві серії розвиваються й до сьогодні. Але якщо перша із них: «Коти-вояки», містить лише перекладні видання однієї авторки, то у «Час фентезі» окрім перекладів можна зустріти і видання українського автора, а серед них і книги нових, сучасних авторів українського фентезі.

Оформлення цієї серії, найчастіше доводиться створювати з нуля, а не позичати у зарубіжного аналога книги. У ній уже видано: трилогію «Варта у Грі» Наталії Матолінець: «Варта у грі», «Артефакти Праги», «Кров Будапешта». Дві книги з трилогії «Сезон кіноварі», автор Володимир Арєнев: «Порох із драконових кісток», «Дитя песиголовців». Серію «Таємні щоденники» Улісса Мура (англ. The secret diaries of Ulysses Moore): «Двері у міжчасся», «Крамниця забутих мап», «Будинок дзеркал», «Острів Масок», «Кам'яні охоронці», «Первинний Ключ». Серію книг «Черептон Крутій» (англ. Skulduggery Pleasant) ірландського письменника Дерека Ленді: «Посох предвічних», «Гра з вогнем», «Безликі». Детективний цикл польської авторки Анни Каньтох. «Таємниця покинутого монастиря» (пол. Tajemnica diabelskiego kręgu): «Таємниця покинутого монастиря», «Таємниця проклятого лісу», «Таємниця тринадцятої години». «Фелікс, Нет і Ніка» польського автора

Рафала Косіка [32, с. 1]. Також у серію входять цикли книг «Крук та чорний метелик» Ольги Мігель та «Ходячий хаос» Патріка Несса.

Вважаємо, що серія «Час фентезі» є унікальною, адже має на меті познайомити юного читача з кращими добірками книг даного жанру. У серії містяться як вітчизняні, так і зарубіжні видання. Також доволі рідко у дітей є можливість дізнатися щось про фентезі інших країн: польські, ірландські, іспанські. А ця серія дозволяє легко зібрати їх усіх.

«Підліткова література може говорити на табуйовані теми, бо підлітки вже і так зачитуються Мартіном та Сапковським і хочуть книжки про серйозні речі. Тому серія «Час Фентезі» йде в ногу з запитами молоді, наприклад, у романі Володимира Арєнєва побіжно підіймається проблема наркоманії. Хоча, як визнали на презентації, не всі батьки готові купляти таке дітям, зокрема, у романі «Черептон Крутій» головний герой — скелет і обкладинка з ним дещо лякає окремих матусь. Роман Анни Каньтох «Таємниця покинутого монастиря» взагалі в оригіналі мав назву «Таємниця диявольського кола», але тут і видавець злякався, що слово «диявольське» розлякає надто багато покупців, тому назву для української аудиторії були вимушені змінити» — пишуть видавці на презентації у Запоріжжі [17, с. 1].

Цікавим є той факт, що серед книг серії є приклади усіх трьох типів оформлення видання:

- створюють з нуля;
- позичають елементи оформлення у іншомовних аналогів;
- залишають оформлення оригіналу;

Одразу розглядатимемо книги, до яких художній редактор створив нове оформлення та книги в яких роль редактора була максимально значною. Також виокремлюємо книги українського автора, адже для нього дизайн книги не має обмежень із зарубіжжя та створюється без попередньо встановлених рамок. Наприклад, серії «Варта у грі», «Сезон кіноварі» і «Крук та чорний метелик». Книги із нановоствореним українським дизайном: «Черептон крутій», «Ходячий хаос». Незмінний дизайн має серія «Уліс Мур», а от із виданнями

«Фелікс Нет та Ніка» і «Таємниця покинутого монастиря» експеримент не завершився успіхом.

«Черептон крутій»: серія значно відрізняється від англомовного твору. Український варіант — це екшн, який хочеться розглядати. Зарубіжна книга — спрощеніша, скелет не завжди явний, може бути силуетом, неясною фігурою. Інколи видавництва зовсім прибирали даного персонажа із оформлення. Всередині українського видання до кожного розділу додаються силуети-ілюстрації пов'язані з текстом, сюжетом, а на обкладинку для «Черептона крутія» фотографують оригінальний макет людського скелета, що також є незвичним рішенням, адже серія — підліткова. Спостерігаємо, що іншомовні видавництва образ головного персонажа-скелета обігрують силуетами, тінню, натяками. Тож хід українського видавця яскравий, оригінальний, ризиковий. Проте, одягнений у яскраво-синій костюм та фетровий капелюх скелет — це особливий образ, який точно запам'ятається та виділиться з-поміж решти.

Ходячий хаос — книга з чорним зрізом, унікальним дизайном (не повторює оригінал) має варіант обкладинки виданої з нагоди виходу фільму, тотожну англійській. Всередині ілюстрацій не містить, проте, запам'ятається читачу вдалим підбором шрифтів, які передають емоційний спектр книги. У 2023 р. видавець змінив колір книжкового зрізу на яскраво-червоний, адже це дозволяли можливості друкарні [2, с. 1]. Книги серії потрапили у палку дискусію каналу «альманах української фантастики» на тему колірної моделі книг [25, с. 1]. За їхніми дослідженнями та спостереженнями: серед популярних книжкових підліткових серій найчастіше перша книга видаватиметься у червоних тонах, друга — у синіх, третя, найімовірніше, — у зелених [25, с. 1]. Перші два пункти серія охопила успішно, чи є правдивою дана теорія зможе довести лише третій том. Така ж ситуація трапляється і у першому дизайні «Варти у грі», «Крук та чорний метелик», «Уліс Мур».

«Фелікс Нет та Ніка» — перші 5 частин мають власний, унікальний дизайн, шоста — копія польської версії, оригінальної. Прикро, коли серію

переривають на середині, але у видавця були причини так вчинити, перш за все — економічні.

«Таємниця покинутого монастиря» — перша книга була зроблена схожою до оригіналу, але вік дівчинки на ілюстрації — молодший, можлива причина: тоді видавець орієнтувався на юного читача занадто юного, це доводить і змінена назва книги (замість «Диявольський круг» використали «Покинутий монастир»). Наступні частини — копія оригіналу.

«Уліс Мур» — тотожне оригіналу оформлення. Загалом, таке рішення — обґрунтоване та аргументоване. Зміст серії надто пов'язаний із ілюстраціями та оформленням. Це та ситуація, коли видання не може існувати без ілюстрації, адже вона є його частиною. В книзі збережено розміщення тексту та зображень. Ці романи — детективні, ілюстрації є підказками, шифрами, атмосферою. Тож видавець не зміг би змінити дане видання без спотворення змісту. Із найменшою зміною воно перестав існувати. Також значну роль відіграє обкладинка та суперобкладинка: палітурка створена за мотивом реального старого щоденника.

Ми провели детальний аналіз зв'язку тексту та ілюстрацій у першій книзі серії «Варта у грі» Наталії Матолінець, адже роман — урбаністичний тож ілюстрації — дуже доречні. Також ми здійснили розбір оформлення обкладинок кожної із версій дизайну книги.

Наталія Матолінець — львівська письменниця, журналістка. Лауреат літературної премії ім. Богдана-Ігоря Антонича «Привітання життя» (2007), учасниця та фіналістка конкурсів фантастичних оповідань від об'єднань «Зоряна Фортеця», «Коронація слова» [5, с. 1]. Також сьогодні авторка — впізнавана та популярна серед молоді особа. Це один із найперших рекомендованих вітчизняних авторів-фантастів серед бук-блогерів. Наталія продовжує власний кар'єрний розвиток, видається у Канаді та Чехії. Є співзасновницею спілки «Фантастичні Талкс», яка популяризує фентезі.

Володимир Аренєв зазначив, що для популяризації українських книжок дуже добре, коли автор не ховається і сам розповідає про них, їздить на

фестивалі, і Наталя з цим чудово впоралася. Доказом цьому є той факт, що перший наклад «Варти у грі» розійшовся, і на «Толоку» завезли другий на презентацію не було що поставити на столик, тож українське фентезі купують та читають, що не може не тішити [17, с. 1].

Роман «Варта у Грі» здобув спецвідзнаку Всеукраїнського літературного конкурсу рукописів прози «Крилатий лев-2017» за новаторський пошук у жанрі міського фентезі та диплом конкурсу романів «Львівські перехрестя-2017» [5, с. 1]. Також у 2023 роман перекладено чеською, видавництвом «Noombook».

Перший дизайн 2018 р. — створений завдяки спонсорству обкладинка ілюстрації та шрифт — проста класика;

Друга частина 2019 р. — тверда обкладинка, символізм кольорова гама шрифт внутрішнє оформлення — незмінне. Загалом оформлено містично, фентезійно, наче для дитячого читача, хоч серію розраховано на дорослого. За тиждень до випуску була введена суперобкладинка на вимогу авторки, котру не задовольнило таке оформлення дві книги різнилися між собою та контрастували не в хорошому значенні. За дану серію взялася нова ілюстраторка та створила наступний дизайн, тож 2021 р. відбувся редизайн другої книги.

Третя частина 2020 р.— оформлення ідентичне за композицією та шрифтами до дизайну другої книги, єдина відмінність — колір.

Таблиця 2.1

Обкладинка/палітурка	Використання трьох видів шрифтів, фотоілюстрація одного із провулків нічного Львова. Кольори: теплі, темні, переважають чорний та світло-коричневий. На звороті також використана фонові фотоілюстрація темної, мало освітленої арки, три види шрифту, зазначений логотип (білий варіант) та штрих-код. Також обкладинка має згини всередину: на передньому зображено фото авторки, фон світланку у Львові та коротка інформація, на задньому згині — продовження фону зі звороту та цитата із книги
Форзац/нахзац	Ілюстрація карти міста Львів, світло-коричневий тон, темно-коричневий текст. На звороті список персонажів на фоні

	фотоілюстрації із ліхтарем у провулку.
Корінець	Лише шрифти (2 види): автор та назва твору.
Додаткові елементи поза основним текстом:	Графічні елементи — чорні лінії та титулі та фронтиспис-копія обкладинки у чорно-білому форматі.

Аналіз оформлення обкладинки 2018 р.

Друге видання серії мало три варіанти оформлення: два основних дизайни палітурки та суперобкладинку, котра була додатком до першого дизайну.

Таблиця 2.2

Обкладинка/палітурка	Використання трьох видів шрифтів, ідентичних шрифтам до першої книги. Ілюстрація, схожа на стиль ілюстрацій внутрішнього оформлення першої та другої частин видання. Це вежа, окремо виділені артефакти, нитки на фоні. Кольори: переважають темні, є світлий акцент. Обкладинка створена у синьо-зелених тонах, котрі гармонійно поєднуються між собою, акценти із білого та червоного вдало доповнюють логотип видання. Ілюстрація охоплює ще й корінець та зворот палітурки, тож оформлення на них не змінне: три види шрифту, зазначений логотип (білий варіант, але червоний акцент змінили на помаранчевий, щоб краще поєднувалося) та штрих-код.
Форзац/нахзац	Схематична ілюстрація карти міста Прага, сіро-зелений тон, темніший текст, якість ілюстрації — гірша ніж у першому виданні. На звороті розміщено список персонажів на фоні схожої до обкладинки сірої ілюстрації, колір фону змінено на темно-синій, а тексту — на жовтий та фіолетовий
Корінець	Логотип, три види шрифту із захисним блискучим покриттям. Також видно продовження ілюстрації із палітурки на зворот.
Додаткові елементи поза основним текстом:	Графічні елементи — чорні лінії на титулі та фронтиспис-копія частини обкладинки у чорно-білому форматі.

Аналіз оформлення обкладинки 2019 р.

Таблиця 2.3

Обкладинка/палітурка	Використання трьох видів шрифтів, котрі відрізняються від
----------------------	---

	попередніх. Мінусом також є те, що автор назва та серія подаються одним шрифтом, що плутає читачу ці поняття. Останній основний шрифт важко читати через колір та накреслення. Фоном використана ілюстрація тієї ж вежі, що й на палітурці другої книги, вона розмита та лише силуетно нагадує попередній варіант. Основною ж ілюстрацією є руки, у яких лежать артефакти та нитки. Наявний білий логотип видавництва Кольори: переважають темні, сині та коричневі. Зворот палітурки: фонові ілюстрації вежі, білий текст, вирівняний по правому краю, що незвично та важко читається. Також є логотип (білий варіант) та штрих-код. На загинах всередину лише дата та автор обкладинки основним шрифтом бежевого кольору.
Форзац/нахзац	У суперобкладинки відсутній.
Корінець	Два види шрифтів, графічні лінійки та логотип.

Аналіз оформлення суперобкладинки 2019 р.

Обкладинка 2: коли серія стала популярною видавець ризикнув та випустив нове оформлення до усіх частин серії, котре зорієнтоване на третю книгу та відрізняється лише кольоровою гамою та зображенням на ілюстрації. Основні елементи, стиль шрифти та оформлення — зберігаються. У даному варіанті дизайнер зберіг образ фону, форзац, нахзац та основні кольори із першого варіанту. Внутрішнє оформлення залишилося незмінним.

Таблиця 2.4

Обкладинка/палітурка	Використання трьох видів шрифтів, наявний логотип та ілюстрація. Гармонійне поєднання кольорів: фіолетового та світло-коричневого. На звороті використана фонові ілюстрація, три види шрифту та графічні елементи.
Форзац/нахзац	Ілюстрація зістареної карти міста Будапешт, світло-коричневий тон, елементи крові на краях вдало перегукуються із назвою видання, нитки в оформленні такі ж як і у попередніх книгах серії. На звороті список персонажів на фоні ілюстрації із мостом, котрий є головним елементом у творі.
Корінець	Ілюстрація на корінці складає загальний малюнок при зборі всіх

	частин серії, наявні графічні елементи (білі лінії) та логотип
Додаткові елементи поза основним текстом:	Графічні елементи — чорні лінії та титулі та фронтиспис-копія обкладинки у чорно-білому форматі.

Аналіз оформлення обкладинки 2021 р.

Таблиця 2.5

Номер	Сторінка	Опис
1	5	Фортеця та вежа на фоні — реальне місце. Це Глинянська брама на площі Митна у Львові. Така ж ілюстрація міститься і на карті форзаца. Місце описується у розділі, але дослівно не згадується, виступає декорацією: «Ось між двома вулицями пробігає перехід, схований арками... Ресторан — праворуч, занедбане церковне подвір'я — ліворуч [21, с. 5]».
2	7	Верхівки вежі, дахів та куполу, більш темна та деталізована ілюстрація, але стиль все ще зберігається. Знаходимо будівлі, відповідні ілюстрації: вежа Корнякта та Успенська церква, їх же зустрічаємо у правому куті мапи з форзаца. Але дія твору відбувається на вул. Університетській у парку ім. І. Франка, що трохи сплутує розповідь, адже місце — не те. «Жертва йшла у правильному напрямку. Вгору, алеєю університетського парку...Треба ж. Задрімати на лавці, схований в кущах біля Політеху [21, с. 14]».
3	39	Ілюстрація старих дверей та частини невідомої будівлі. стиль зберігається. У розділі згадується вулиця, стиль якої чудово збігається із малюнком: «Було знайдено у переході між вулицями Вірменською та Лесі Українки [21, с. 42]».
4	57	Багатоповерхівка, трамвайні лінії. У творі згадується вулиця Під Голоско та ліс, які дуже схожі із зображенням [21, с. 50].
5	78	Сходи собору св. Юра. Але у тексті йдеться про львівський музей Етнографії: «Вони пробігли кілька кав'ярень у напрямку площі Ринок...вже дивилися на золотий вінок «статуї Свободи» на будівлі музею [21, с. 85]» та про сквер біля Порохової [21, с.95] тож зображення заплутує читача, та не передасть дійсності твору.

Продовження табл. 2.5

6	98	Підніжжя руїн вежі. «Вона зрозуміла, що це всього лиш сквер над облядою [21, с. 99]». Не можемо точно знайти місце даної ілюстрації, але атмосферу парку Знесіння, в якому ймовірно відбуваються події вона передає вдало.
7	116	Дахи із черепиці. Ілюстрація — абстрактна. Можемо здогадатися, що це центральна історична частина міста. Доречніше було б розмістити зображення околиць, львівської квартири, майстерні шоколаду чи клубу, адже, це локації у яких відбувалася дія.
8	144	Дахи, вежа Коперника. У розділі дві згадки місцевості: «Вона жила на Сихові теж [21, с. 152]», «Я на Коперника. Біля пошти [21, с. 160]». Тож зображення чудово підходить саме для другої згадки.
9	164	Собор св. Юра. «Я тобі на карті скину, то за кільцем, на Луганській» [21, с. 165]. Зображення не підходить до тексту та не доповнює його. Дія твору відбувається на вул. Луганській біля покинутих гаражів, тож ілюстрація здається не доречною.
10	178	Зближене зображення верхівки вежі. Доречне та атмосферне зображення, але можна було б використати й одну із основних локацій розділу, наприклад, музей золота [21, с. 184], площа Ринок [21, с. 191]. парк Знесіння, верхівка схилу [21, с. 192].
11	198	Дахи будинків. Абстрактне зображення, але непогано доповнює сюжет.
12	224	Катедра. Готична атмосфера, попри відсутність катедри у розповіді зображення вдало доповнює історію, але дещо спотворює дійсність. Основною локацією є стара, покинута Каплиця: «чаклунка окинула поглядом високі стіни каплиці. Крізь напіврозвалений дах виднілося світло-фіалкове небо [21, с. 231].
13	254	Дахи будинків, купол собору. Ілюстрація чудово вписується та доповнює сюжет, адже зображення резонує із дією у творі. «З даху дівчина бачила все місто, залите вогнями літньої ночі. Десь унизу дзвонили останні трамваї... Над розсипами намистин-вікон, іскор ліхтарів і літньою млістю. Чаклунка задивилась на шпильасті силуети храмів [21, с. 266].

14	278	Дахи будинків. Абстрактне зображення. Не описує текст та не пов'язане з ним, але і не суперечить.Єдина локація яка з'являється у розділі — лікарня [21, с. 279].
----	-----	--

Аналіз внутрішнього оформлення першої книги серії «Варта у грі»

Висновки: усі ілюстрації створені в одному стилі, тож характеристика кожної із них відрізнятися не буде. За класифікацією Пушкар О. ілюстрації: художньо-образні, за значенням і місцем у книзі: заставки, що показують або місце дії, або пейзаж, який повинен викликати у читача відповідний настрій, за графічним способом зображення: штрихові, за кольором: чорно-білі.

Також ми розподілили зображення на три основні групи за зв'язком із текстом: ілюстрації, які доповнюють твір: 6, які абстрактні: 5, дезорієнтують: 3. Тож бачимо можливість допрацювання, але вважаємо, що атмосфера книги все ж була передана вдало, і дизайн та ілюстрації текст не спотворили.

Роль художнього редактора у створенні даного оформлення полягає в наступному: підбір ілюстратора, котрий зміг якісно передати атмосферу книги, зробив видання унікальним своїми роботами. Об'єднання естетичної складової книги із сюжетом. Також вважаємо, що пішовши на компроміс тоді ще із маловідомим автором що до оформлення книги, редактор вчинив якнайкраще.

Роль технічного редактора полягає у наступних моментах: поданий список персонажів в кінці — максимально корисний, для читача, адже головних персонажів багато і у кожного — два-три імені, посада та інші особливості тож список потрібний. Також оформлення шрифтів та контроль за якістю поліграфічного виконання.

1.3 Дослідження впливу оформлення видання на читача

Ми провели опитування що до ілюстративного оформлення серії «Час Фентезі» серед груп 4-го курсу студентів «Галицького фахового коледжу

ім. В'ячеслава Чорновола» та учнів 11-го класу приватного київського ліцею м. Вроцлав. Загалом було отримано 40 відповідей.

Питання 1: на що ви першочергово звертаєте увагу при покупці книги?

На що ви першочергово звертаєте увагу при покупці книги?

 Копіювати

40 відповідей

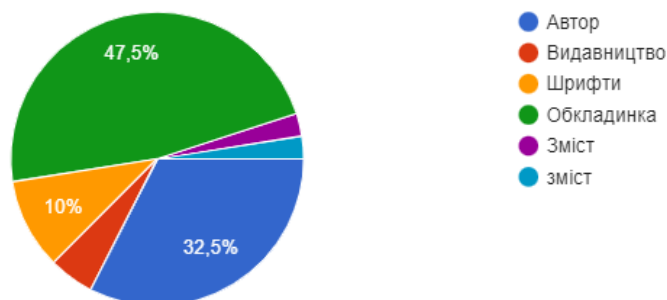


Рис. 2.3.1 Результати відповідей респондентів

Результати:

- 47,5% опитуваних звертають увагу на обкладинку;
- 32,5% опитуваних спершу звертають увагу на автора;
- 10% опитуваних звернули б свою увагу на шрифт;
- 5% на видавництво;
- 5% на зміст книги;

Висновки: обкладинка — варіант, який обирали найчастіше. Це доводить її важливість та цілком виправдовує витрати видавця на її створення. Автор також є важливим для читача, тож, увага видавця до його побажань та до його особи, до його ролі у створенні книги — неймовірно важлива. Шрифт, за який відповідальність несе технічний редактор, читач обирає рідше, але це все ж доводить його важливість. А от зміст та видавництво посідають останні місця в рейтингу.

Питання 2: як часто обираєте книгу за обкладинкою?

 Копіювати

Як часто обираєте книгу за обкладинкою: 1-5

40 відповідей

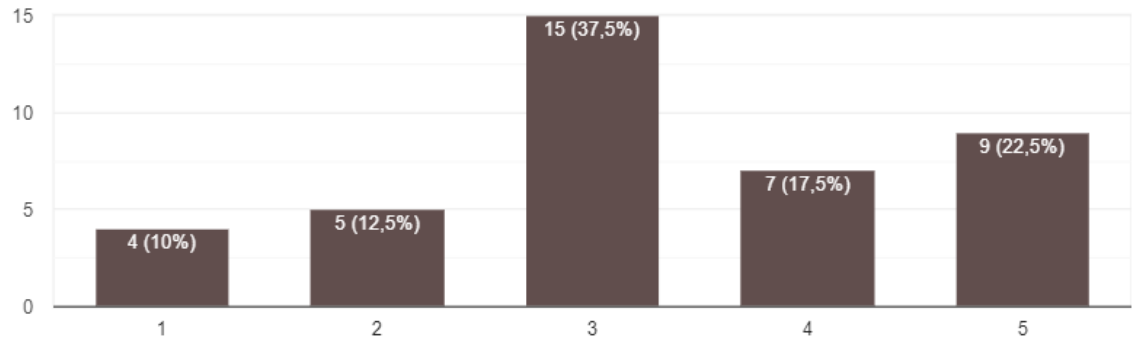


Рис. 2.3.2 Результати відповідей респондентів

Результати:

37,5% — іноді;

22,5% — завжди;

17,5% — часто;

12,5% — майже ніколи;

10% — ніколи;

Висновки: найбільше відповідей із посереднім результатом: читачі нейтрально ставляться до вибору книги за обкладинкою та як купують книгу через оформлення, так і ні. Наступні за кількістю обраних виборів результати «завжди» та «часто», що доводить важливість оформлення для видавця з маркетингової точки зору, адже цей результат майже вдвічі перевищує шкалу негативних відповідей: «ніколи» та «майже ніколи».

Питання 3: наскільки важливі ілюстрації у художній книзі для вас?

Наскільки важливі ілюстрації у художній книзі для вас?

 Копіювати

40 відповідей

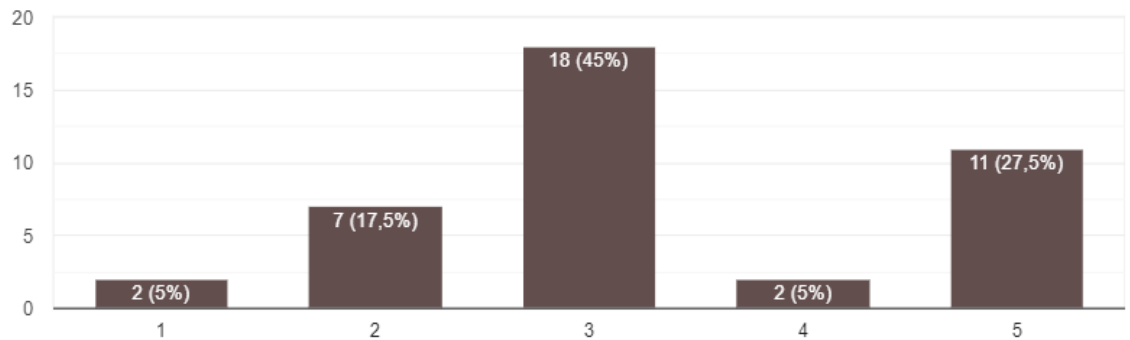


Рис. 2.3.3 Результати відповідей респондентів

Результати:

5% — неважливі;

17,5% — радше неважливі;

45% — нейтрально;

5% — радше важливі;

27,5% — важливі;

Висновки: якщо підсумувати результат: найбільше читачів нейтрально ставляться до ілюстрацій, далі — позиція читачів, котрим важлива ілюстрація, і остання позиція — ілюстрації неважливі.

Питання 4: яке ваше ставлення до кольорових зрізів у книзі?

Ваше ставлення до кольорових зрізів у книзі

 Копіювати

40 відповідей

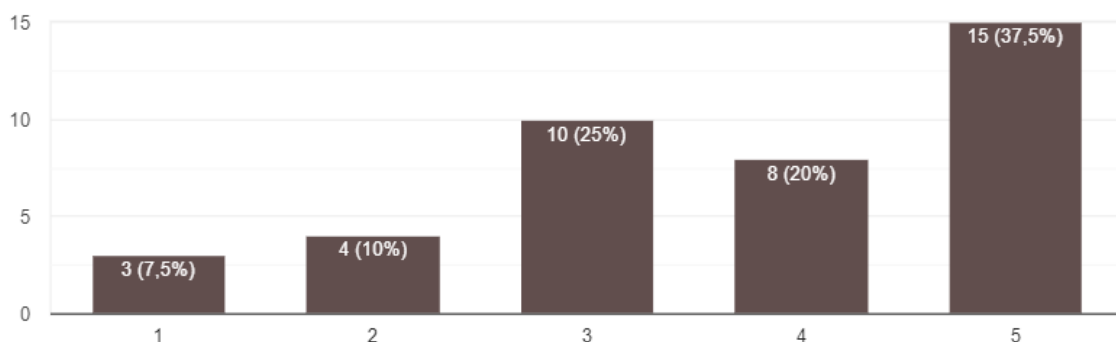


Рис. 2.3.4 Результати відповідей респондентів

Результати:

7,5% — негативне;

10% — радше негативне;

25% — нейтральне;

20% — радше позитивне;

37,5% — позитивне;

Висновки: що до даного питання, то читач має дуже позитивне ставлення до цієї нової практики у дизайні книги та цілком її підтримує. Звісно, негативне ставлення є, але воно значно менше.

Питання 5: оберіть найкраще оформлену книгу:



Рис. 2.3.5 Запропоновані варіанти оформлення книг

40 відповідей

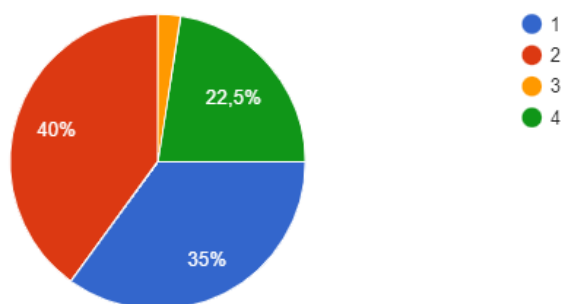


Рис. 2.3.6 Результати відповідей респондентів

Результати:

40% — Оформлення 2019;

35% — оформлення 2018;

22,5% — Оформлення 2022;

2,5% — Оформлення 2019 (суперобкладинка);

Висновки: обидва, найчастіше обрані, варіанти — створені під керівництвом О. Панченка — художнього редактора видавництва «АССА», що доводить важливість присутності даного працівника у редакційно-видавничому процесі. Остаточний варіант оформлення, ухвалений між автором, видавцем та новим художником набрав менший відсоток, але все ж був вподобаний дев'ятьма респондентами. Оформлення створене за участі лише художника набрало всього лиш одне вподобання.

Питання 6: оберіть приблизний вік читачів:



Рис. 2.3.7 Запропоновані варіанти оформлення книг

Якщо зробити підсумок, то отримаємо такі мінімальні значення:

3 (7,5%) — 10 років;

7 (17,5%) — 12 років;

5 (12,5%) — 13 років;

4 (10%) — 14 років;

10 (25%) — 15 років;

4 (10%) — 16 років;

3 (7,5%) — 20 років;

1 (0,25%) — 25 років;

2 (5%) — 30 років;

1 (0,25%) — 40 років;

Результати: респонденти вірно обрали вікову категорію даних книг, котра насправді охоплює діапазон від 12 до 14 років. Це доводить, що видавець вдало зорієнтований на читача та добре вміє презентувати видання.

Питання 7: чи придбали б серію книг в різному дизайні, чому?

45% - ні;

55% - так;

Висновки: для більшості опитаних різний дизайн книги не стане перешкодою при покупці. Основними аргументами стають такі: подобається зовнішній вигляд усіх книг поокремо, увага на зміст, довіра до автора. «Головне для мене — сюжет книги», «Якщо автор цікаво пише, то придбаю», «я люблю різноманіття», «Так буде цікавіше ознайомлюватись із кожною з них», — пишуть респонденти [28, с. 1].

Натомість відповіді що до непридбання видання також були добре аргументовані: «Серія візуально втратить цінність», «краще — в одному оформленні, щоб розуміти, що це одна серія», «Для мене важливо, як вони будуть виглядати разом та на полиці» [28, с. 1].

Питання 8: чи порекомендували б ви книгу комусь, спираючись лише на дизайн, чому?

Результати:

72,5% - ні;

22,5% - так;

5% - можливо;

Висновки: до книги, котру варто рекомендувати читач ставиться із обережністю та надає перевагу змісту, а не оформленню. 16 опитаних аргументували вибір важливістю для них змісту, сюжету, наповнення. Також були висловлення недовіри що до відповідності оформлення із текстом: «Не завжди дизайн книги оправдовує те, що у книзі описано», «великий ризик розчарування, наприклад, Книжковий Клуб», «раджу лише те, що прочитав», «це вибір кожного, але я не порадила б» [28, с. 1].

Аргументи що до поради красивої книги були наступними: «Якщо це — дуже красива книга, то може бути на подарунок», «зазвичай, дуже красиві книги — цікаві», «дизайн говорить про книгу багато, за оформленням можна зрозуміти сюжет та чи є бажання розпочинати читання» [28, с. 1].

Питання 9: яка ілюстрована книга вам запам'яталася, чому?

Результати: написані респондентами назви книг, можна розподілити за такими категоріями: манга, фантастика/фентезі, класика, дитячі.

Таблиця 3.1

Фантастика/фентезі	«Дім дивних дітей» «Гаррі Поттер» спецвидання Гаррі Поттер «Лабіринт Фавна» Гільєрмо Дель Торо та Корнелії Функе Уся ілюстрована серія «Гарі Поттер» від А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА «Болотниця» ілюстрації були маленькі і в тему Ж. Верн «Таємничий острів», цікавіше читати з ілюстраціями. «Робур-завойовник» Жюль Верна. Ілюстратор гарно візуалізував придумані об'єкти автора. «Ogień i lód» Erin Hunter в спецвиданні обожною ілюстрації Йоанни Мосінської Артефакти Праги
--------------------	---

Продовження табл. 3.1

Дитячі	казки Андерсена «Парасолькове дерево» Бай Бін : Дуже красиві кольори. Дитячі казки Дитячі книги. Свійські тварини, Що росте на городі? Лицар Сірожка автора Сергія Боднара Незнайка на місяці. Аліса в задзеркаллі, яскраві малюнки Дитячі казки, тому що дуже яскраві картинки Мавка, дуже яскраві ілюстрації
Манга	«Єдиний фінал лиходійки — смерть». Автор: Kwon Gyeo Wool, художник: Soo Wol. Манга Манга "Великий з Бродячих псів". Люблю їхній стиль малювання.
Класика	Ернест Сентон Томсон Розповіді про тварин. Ілюстрації від автора Поліанна " Енеїда" Котляревського
Інше	мені подобається про природу Напевно це книга «Чудовий ранок», бо на обкладинці зображено світло лише в одному з вікон. Це було хороше враження. Знай наших Енциклопедія Книга монстрів у фільмі про Гаррі Поттера
Немає	не читаю книги Немає Не знаю — Не пам'ятаю Давно читав книжку з ілюстраціями

Відповіді респондентів, розподілені за категоріями

Популярною виявилася ілюстрована серія книг «Гарі Поттер» її написало 4-ро опитуваних. Серед книг було згадано багато дитячих, загалом 9. Також було згадано манги та класичні спецвидання. 8-ро опитаних утрималися від відповіді Висновки: звідси можемо зробити висновок, що ілюстрація в дитячій книзі — популярніша та краще розвиненіша, але оформлення у художніх підліткових та класичних книгах на ринку теж існує та захоплює читача.

Питання 10: у якій книзі хотіли б побачити ілюстрацію?

Результати:

Утрималося/не знаю — 10 відповідей;

Фантастика-фентезі — 10;

Романи: 5 + 1 історичний + 2 урбаністичні;

В усіх — 5;

В дитячих — 2;

В підручнику — 1;

В цікавій — 1;

Це — бажання автора—1;

Висновки: ілюстрацію найбільше хочуть бачити у фантастичних жанрах книги, також потребу в ілюстраціях читач помічає в романах. Були коментарі що до зображення місцевості у книгах, якої дуже не вистачає читачам. Також частина читачів бажає бачити ілюстрації в усіх книгах, що також не є поганим, адже доводить, що попит на ілюстрацію є. Бачимо, що потребу ілюстрації в дитячій книзі читач не вбачає, хоча у попередньому питанні дана категорія лідирувала.

ВИСНОВКИ

У запропонованій роботі досліджено особливості дизайну видань видавництва «АССА», важливість впливу оформлення книги на читача.

Вважаємо, що курсова робота особлива тим, що висвітлює важливість сучасної ілюстрації для книги у відносно малому видавництві, роль художнього редактора у процесі творення дизайну книги.

У першому розділі роботи було виконано наступний аналіз:

- 1) ми розглянули основні терміни та поняття пов'язані із темою оформлення видань та виявили нові тенденції, які постають поруч із класичними елементами зовнішнього вигляду книги;
- 2) також було зроблено спробу описати історію оформлення видань від перших віків та до сьогодення, ми звернули особливу увагу на ілюстрацію, як найстаріший елемент;
- 3) у роботі описано фактори зміни обкладинки для перекладного видання;
- 4) також розглянуто роботу та обов'язки художнього, технічного редакторів, особливості співпраці з ілюстратором;

Із проведеного аналізу, можемо зробити наступні висновки: сьогодні стиль оформлення видань є швидкоплинним, змінним та водночас багатогранним, різностильовим. Нові ідеї вносять нові елементи, а стереотипи що до єдиноправильного макета давно розмили часові та полікультурні рамки.

Ілюстрацію видавництва «АССА» ми проаналізували у другому розділі. Також у ньому ми здійснили наступні дії:

- 1) описали роботу видавництва в умовах сучасності; звернули увагу на основні переваги та недоліки видавця, розглянули структуру «АССА»;
- 2) проаналізували стиль роботи головного художнього редактора видавництва — Олега Панченка. виокремили основні моменти в його діяльності;
- 3) охарактеризували основні елементи в ілюстративному оформленні видавництва; виокремили спільні ознаки ілюстрацій;

- 4) обравши за основу серію «Час Фентезі», ми здійснили розбір зовнішнього оформлення обкладинок книг серії. також детально проаналізували внутрішнє оформлення та обкладинки урбаністичного роману «Варта у грі»;
- 5) провели опитування що до впливу книжкового оформлення на читача та опрацювали отримані результати;

Із проведеного дослідження можемо сформулювати наступні висновки: ілюстрація, як елемент оформлення видання потребує значних зусиль та уваги як з боку видавця, так і з боку автора. Роль ілюстратора, художнього редактора та усього відділу оформлення іноді провідна. Адже сьогодні книгу таки судять по обкладинці. Та водночас читач чекає на ілюстрації, котрі насправді є для нього важливими, котрі не просто створені задля маркетингу, бо книга це щось значно більше ніж продукт на ринку. Переконані, що актуальність та популярність ілюстрації із сенсом та глибоким змістом зростатиме, а попит на вдало оформлене видання залишатиметься незмінно високим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Англійські колонії в північній Америці. URL: <http://surl.li/hnihc> (дата звернення: 01.06.2023)
2. ACCA. Facebook. URL: <http://surl.li/hnijd> (дата звернення : 01.06.2023)
3. Білецький П. О. Українське мистецтво другої половини XVII-XVIII ст. URL: <http://surl.li/hnigh> (дата звернення: 01.06.2023)
4. Бондарчук Я. Шмуцтитул. Мистецька Мозаїка. URL: <http://surl.li/icspm> (дата звернення: 01.06.2023)
5. Варта в грі: про автора URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/varta-u-gri.html> (дата звернення : 01.06.2023)
6. Горний П. В. Розвиток сучасної стилістики книжкової графіки URL: <http://surl.li/hnigs> (дата звернення: 01.06.2023)
7. Данилюк Д. Як і про що комунікують книжкові обкладинки URL: <https://bazilik.media/iak-i-pro-shcho-komunikuiut-knyzhkovy-obkladynky/> (дата звернення: 01.06.2023)
8. Дописувачі Вікіпедії. Buchgestaltung. Оформлення книги. Німецька Вікіпедія. 14 лютого 2023. 21:07; UTC [цитовано 01.06.2023]. URL: <http://surl.li/hnicz> (дата звернення: 01.06.2023)
9. Дописувачі Вікіпедії. Каролінзьке мистецтво. Українська Вікіпедія. 22 лютого 2023. 07:35; UTC [цитовано 01.06.2023]. URL: <http://surl.li/hnifw> (дата звернення: 01.06.2023)
10. Дописувачі Вікіпедії. Палітурка Українська Вікіпедія. 16 квітня 2023. 06:21; UTC [цитовано 01.06.2023]. URL: <http://surl.li/icsjj> (дата звернення: 01.06.2023)
11. ДСТУ 3018-95. Поліграфічне виконання. Терміни та визначення. [Чинний від 1995-02-23]. Вид. офіц. Київ, 1995. 14 с.
12. Елементи книги. Особливості внутрішнього і зовнішнього оформлення. URL: <http://surl.li/icsrp> (дата звернення: 01.06.2023)

13. Завдання художнього та технічного редакторів, їх взаємодія URL: <http://surl.li/hnihw> (дата звернення: 01.06.2023)
14. Зовнішні (композиційні) елементи книги URL: <http://surl.li/hnibp> (дата звернення: 01.06.2023)
15. Історія ілюстрації: Illustration History: Early Civilization. URL: <http://surl.li/hnifk> (дата звернення: 02.06.2023).
16. Історія ілюстрації: Illustration History: Late 18th Century. URL: <https://www.illustrationhistory.org/history-periods/late-18th-century> (дата звернення: 01.06.2023)
17. Клуб любителів україномовної фантастики: «Запорізька Книжкова Толока-2018»: фантасти на диванах URL: <http://www.ukrfantclub.com.ua/statti/-zaporizka-knizkova-toloka-2018-fantasti-na-divanah> (дата звернення : 01.06.2023)
18. Книгарня Nowe Wojsownicy URL: <https://ksiegarnianowabasn.com/pl/i/Wojownicy-kolejnosc-czytania/13> (дата звернення : 01.06.2023)
19. Книжковий: тлумачний словник онлайн. URL: <http://surl.li/hnial> (дата звернення: 01.06.2023)
20. Лесюк О. В. Видавнича справа та редагування : навч. посіб. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2021. 103 с.
21. Матолінець Н. Варта у грі URL: <https://www.goodreads.com/book/show/39900485>
22. Матолінець Н. Варта у грі: артефакти Праги URL: <https://www.goodreads.com/book/show/45437440>
23. Матолінець Н. Варта у грі: кров Будапешта URL: <https://www.goodreads.com/book/show/59046602>
24. Нестеренко П. Футляр як декоративно-графічний засіб оформлення книжки. 2018 р. URL: <http://surl.li/icsls> (дата звернення: 01.06.2023)
25. Новіцька Є. Альманах україномовної фантастики URL: <https://www.facebook.com/groups/935877003091578/permalink/6160862570592969/> (дата звернення : 01.06.2023)

26. Обкладинка: Українська бібліотечна енциклопедія URL: <http://surl.li/icsih> (дата звернення: 01.06.2023)
27. Олег Панченко — український дизайнер. URL: <http://surl.li/hniir> (дата звернення: 01.06.2023)
28. Опитування: таблиця всіх результатів URL: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1gYDX7Nrpw97ciA9n_Onw25vYrUyZf0P1LV0QmAjiSZo/edit?usp=sharing (дата звернення : 01.06.2023)
29. Організація видавничої діяльності. Поняття, функції й принципи діяльності видавництва. URL: <http://surl.li/hniju> (дата звернення : 01.06.2023)
30. Орлова. Ю. Книжковий ринок та гуманітарна політика України URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2021/10/25/246280/> (дата звернення : 01.06.2023)
31. Палітурка: Українська бібліотечна енциклопедія URL: <http://surl.li/hniat> (дата звернення: 01.06.2023)
32. Про нас. «АССА». 2016. URL: <https://acca.ua> (дата звернення : 01.06.2023)
33. Пророцтво Синьозірки: Bluestar's Prophecy : Warriors Wiki URL: https://warriors.fandom.com/wiki/Bluestar%27s_Prophecy (дата звернення : 01.06.2023)
34. Пушкар О. І., Андрющенко Т. Ю. Ілюстрування : навч. посіб. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 128 с.
35. Редагування, предмет, об'єкт, мета та завдання URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/%D0%9B%D0%B5%D1%86%D1%96%D1%8F%20%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/%D0%9B%D0%B5%D1%86%D1%96%D1%8F%20%20(2).pdf) (дата звернення: 1.06.2023)
36. Розквіт ілюмінованих манускриптів. URL: <https://studfile.net/preview/7413588/page:6/> (дата звернення: 01.06.2023)
37. Суперобкладинка Українська бібліотечна енциклопедія URL: <http://surl.li/icskz> (дата звернення: 01.06.2023)
38. Сучасне газетне видання та стиль його оформлення. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/journalism/22663/> (дата звернення: 01.06.2023)

39. Типові структури видавництв URL: <https://studfile.net/preview/9712457/page:21/> (дата звернення: 01.06.2023)
40. Титульний аркуш: Українська бібліотечна енциклопедія URL: <http://surl.li/cdvnc> (дата звернення: 01.06.2023)
41. Тищенко О. Розробка дизайн-проекту ілюстрованої дитячої книги URL: <http://surl.li/hniex> (дата звернення: 01.06.2023)
42. Фельдман С. Книги, що формують спільноту однодумців. 2021. URL: <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/ukrayinci-chytayte/knygy-shcho-formuyut-spilnotu-odnodumciv> (дата звернення : 01.06.2023)
43. Форзац: Українська бібліотечна енциклопедія URL: <http://surl.li/hnfwa> (дата звернення: 01.06.2023)
44. Фронтиспис. Книжкова графіка. URL: <http://surl.li/icsod> (дата звернення: 01.06.2023)
45. Час фентезі URL: <https://acca.ua/selection/chas-fentezi/> (дата звернення : 01.06.2023)
46. Шевченко В. Е. Елементи оформлення сучасного газетного видання URL: <http://surl.li/gvyue> (дата звернення: 01.06.2023)
47. Шевченко В. Е. Композиція та архітектоніка друкованого видання. Вісник Київського національного університету. Серія: журналістика: вип.8. К.: РВЦ «Київський університет», 2000. с. 70-75.

ВІДГУК
наукового керівника
на дипломну роботу Хороленко Олександри
“Особливості ілюстративного оформлення видань художньої
літератури видавництва “АССА”

Ілюстративне оформлення є дуже важливим елементом редакторської роботи, адже створення оптимального й цікавого ілюстрованого наповнення у дитячій літературі – чинник редакційно-видавничого процесу з книгою будь-якого спрямування. Усі учасники видавничого процесу (видавець, художній редактор, дизайнер, більдредатор) у видавництві “АССА” беруть на себе велику відповідальність, адже створюють видавничий продукт доволі широкої читацької аудиторії, при цьому кожен із читачів по-своєму може оцінити художній, креативний, виконавчий рівень ілюстрацій та художнього оформлення книги в цілому. Видавництво ж принципово повинно дотримуватися вимог, регламентованих як чинними видавничими стандартами та поліграфічною специфікою виробничого процесу, так і психологічно-віковими особливостями, читацькими запитами аудиторії.

Студентці вдалось систематизувати та сформулювати основні вимоги, які ставить видавництво при ілюстративному оформленні своїх видань. Йдеться про те, що видавництво розраховує на високий рівень художньо-естетичної культури ілюстрацій та художньо-технічного оформлення своїх видань, і ці принципи, за твердженням Олександри Хороленко, сформовані при можливості підбору найбільш оптимальних ілюстрацій та технологій художньо-технічного оформлення, які видавництво намагається диференціювати на певні різновиди.

Студентка не обмежується теоретичним матеріалом, а знаходить підтвердження своїм міркуванням аналізом ілюстративного та художньо-технічного оформлення серії “Час фентезі”. Складна і доволі нетрадиційна робота з ілюстрування книг цієї серії ще раз довела необхідність поєднання творчого та технічного принципів роботи з ілюстраціями непростих окремих книжкових видань і цілих серій.

Робота виконана студенткою належним чином і містить усі елементи, які мають бути у випускних дипломних роботах. Прошу екзаменаційну комісію оцінити дипломну роботу “Особливості ілюстративного оформлення видань художньої літератури видавництва “АССА” студентки групи В-41 Олександри Хороленко високим балом.

Науковий керівник –

Юрій Фінклер

Ім'я користувача:
Владислава Капітан

Дата перевірки:
19.06.2023 14:19:04 MSK

Дата звіту:
29.06.2023 15:01:50 MSK

ID перевірки:
1015645804

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

ID користувача:
100011655

Назва документа: Хороленко Олександра В-41 (1)

Кількість сторінок: 44 Кількість слів: 9412 Кількість символів: 69191 Розмір файлу: 2.37 MB ID файлу: 1015291771

7.96% Схожість

Найбільша схожість: 1.78% з Інтернет-джерелом (<http://www.ukrfantclub.com.ua/statti/-zaporizka-knizkova-toloka-20...>)

7.96% Джерела з Інтернету

106

Сторінка 46

0.47% Джерела з Бібліотеки

3

Сторінка 47

5.49% Цитат

Цитати

19

Сторінка 48

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

14